

השפעתם של גירויים חשמליים באמצעות אלקטרודות שטח על כאב נוירופתי עקב סוכרת: סקירה שיטתית

ד"ר מיכל אלבוים-גביזון¹, BPT, PhD, פרופ' (אמריטוס) יוכבד לויפר² D.Sc

¹ החוג לפיזיותרפיה, הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, אוניברסיטת חיפה, michal.elboim@gmail.com

² החוג לפיזיותרפיה, הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, אוניברסיטת חיפה, yochy.laufer@gmail.com

הייתה השפעה מובהקת גדולה יותר על שיכוך כאב בהשוואה לקבוצת הפלסבו. תמיכה לממצא זה נמצאת במחקרים אשר השוו בין גירויים חשמליים ובין טיפולים חליפיים. המשותף למחקרים שהצביעו על אפקטיביות הטיפול היה שימוש בגירוי חשמלי אשר גרם לתגובה תחושתית חזקה עד להפעלת השריר.

סיכום: סקירה שיטתית זו מצביעה על כך שלגירויים חשמליים, במיוחד בעוצמה המעוררת תגובה סנסורית חזקה ואף תגובה מוטורית, יש פוטנציאל לשמש כלי טיפולי יעיל לשיכוך כאבים נוירופתיים עקב סוכרת. יחד עם זאת, השונות הרבה בין המחקרים במאפייני ההתערבות (משך ותדר הפולסים, סוג ומיקום האלקטרודות, משך ותדר הטיפול ועוד), וכן הרמה המתודולוגית של מרביתם, אינם מאפשרים מתן המלצות חד-משמעיות בנוגע לפרוטוקול הטיפול המועדף.

מילות מפתח: גירויים חשמליים, כאב, נוירופתיה היקפית, סוכרת

תקציר

רקע: סוכרת היא מחלה כרונית נפוצה, אשר שכיחותה בעולם גדלה. אחד הסיבוכים השכיחים של מחלת הסוכרת הוא נוירופתיה היקפית (DPN) הגורם לכאבים עזים בגפיים עם השלכות משמעותיות על איכות החיים של הלוקים בה. הטיפול השמרני בכאב הנוירופתי הוא בדרך-כלל תרופתי ונלוות לו תופעות שונות. גירויים חשמליים באמצעות אלקטרודות שטח הם טכניקת טיפול מקובלת בפיזיותרפיה ומבוססת מחקרית כשיטה להפחתת כאבים מסוגים שונים.

מטרת המחקר: לערוך סקירה שיטתית לאיתור מחקרים אשר בחנו את השפעת הטיפול בגירויים חשמליים על כאבים כתוצאה מנוירופתיה סוכרתית.

שיטת המחקר: נערך חיפוש שיטתי במאגרים האלה: Pubmed, CINAHL, Web of Science, Cochrane. מילות המפתח (באנגלית) התייחסו לגירויים חשמליים, לסוכרת ולנוירופתיה היקפית. נכללו בסקירה מחקרים שענו על הקריטריונים האלה: שפת המאמר אנגלית, טיפול בבני אדם עם כאבים עקב נוירופתיה סוכרתית, גירוי חשמלי לא פולשני, דיווח על מדדי כאב, וציון פדרו של 4/10 ומעלה.

תוצאות: אותרו 14 מאמרים שענו על קריטריוני הסקירה. בשלושה מבין שמונת המחקרים שבהם נערכה השוואה בין טיפול בגירויים חשמליים ובין טיפול פלסבו, נעשה שימוש בזרמים בעצמות נמוכה ביותר (micro-current) אשר לא גרמו לפוטנציאלי פעולה. במחקרים אלו השפעת הגירויים החשמליים לא הייתה גבוהה מהשפעת טיפולי הפלסבו. לעומת זאת, בארבע מחמשת המחקרים הנוותרים, לגירויים החשמליים